

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
AVRUPA BİRLİĞİ BAKANLIĞI

REPUBLIC OF TURKEY
MINISTRY FOR EU AFFAIRS

EĞİTİM VE ÖĞRETİM 2020 BİLGİ NOTU

Sosyal, Bölgesel ve Yenilikçi Politikalar Başkanlığı

(ŞUBAT 2014)
Ankara

Avrupa 2020 Stratejisi ve Eğitim’de İşbirliğinin Artan Önemi

Bilimsel ve teknolojik ilerlemeler ve bilgi iletişim teknolojilerinde yaşanan devrim niteliğindeki dönüşümlerle bilgi çağı olarak tanımlanan 21. yüzyılda eğitim ve insan kaynaklarının geliştirilmesine yatırım yapılmasının ekonomik ve sosyal kalkınma için taşıdığı önem artmıştır. Herkese küresel düzeyde ihtiyaç duyulan bilgi, değer ve becerilerin kazandırılması, çocukların, gençlerin ve yetişkinlerin her seviyede kaliteli eğitime erişebilmesi yönünde çalışmalar hız kazanmıştır.

Bu bağlamda, kalkınma için işbirliğini temel alan ulusal ve uluslararası düzeyde hazırlanan kalkınma stratejilerinde eğitim, öğretim ve insan sermayesine yatırım anahtar kelimeler olup, eğitimin kalitesinin artmasıyla oluşacak nitelikli işgününün büyümeyi ve kalkınmayı beraberinde getireceği vurgulanmaktadır.

1 Aralık 2009 tarihinde yürürlüğe giren Lizbon Antlaşmasında yer aldığı üzere eğitim ve öğretim alanında Avrupa düzeyinde işbirliğinin teşvik edilmesi AB’nin bu alanda temel görevidir. Bu çerçevede, 3 Mart 2010 tarihinde Avrupa Komisyonu Başkanı José Manuel Barroso tarafından açıklananan [“Avrupa 2020 Stratejisi: Akıllı, Sürdürülebilir ve Kapsayıcı Büyüme İçin Avrupa Stratejisi”](#) (AB 2020) ile eğitime yönelik öncelikli hedefler belirlenmiştir.

AB 2020, odak noktası büyüme ve istihdam olan Lizbon Stratejisi’nin (2010-2020) devamı niteliğinde olup, 2008 yılında baş gösteren ekonomik ve mali krizden Avrupa Birliği’nin daha güçlü bir Birlik olarak çıkması için akıllı, sürdürülebilir ve kapsayıcı büyüme önceliklerine dayanmakta, bu önceliklerin istihdam, verimlilik ve sosyal uyumu beraberinde getireceğini öngörmektedir.

Bu öncelikler çerçevesinde, AB 2020 stratejisiyle Birlik 2020 yılı Avrupası için ölçülebilir 5 temel hedef ve bu hedefleri gerçekleştirmek için 7 temel girişim belirlemektedir.

AB 2020 Eğitim Hedefleri

AB'nin kalkınma stratejisi niteliğinde olan AB 2020'de eğitim ve nitelikli insan kaynaklarının yetişmesine hayati önem verilmektedir. 5 temel hedef incelendiğinde, eğitime ilişkin temel hedefler,

- Okuldan erken ayrılma oranını % 10 seviyesinin altına düşürmek,
- 30-34 yaş aralığındaki genç nüfusun yükseköğretim mezuniyet oranını en az % 40 seviyesine yükseltmek

olarak belirlenmiştir. Buna ilaveten, eğitimi kalkınma politikalarının temelinde oturtan AB 2020'nin 7 temel girişimi kapsamında eğitimle ilgili olarak

- Yenilikçilik alanında eğitim, iş dünyası, araştırma ve yenilikçilik sektörleri arasındaki bağların kuvvetlendirilmesi,
- Eğitim, mesleki eğitim ve hayatboyu öğrenme alanında “Hareket halindeki gençlik” (*Youth on the Move*) girişimiyle gençlerin istihdam olanaklarının artırılması,
- İstihdam ve beceriler alanında “Yeni beceriler ve işler için gündem” girişimi ile Birlik içindeki istihdam olanaklarını artırmak amacıyla işgücüne küresel dönüşümlere uyum sağlayabilmelerini kolaylaştıracak yeni beceriler kazandırılarak verimliliğin artırılması

konularına vurgu yapılmaktadır.

Avrupa 2020 hedeflerinin aday ülkeler tarafından benimsenmesi ve politikaların uyumlulaştırılması her platformda vurgulamaktadır.

Eğitim ve insan kaynaklarının geliştirilmesini AB'nin kalkınmasında öncü kuvvet olarak tanımlayan Avrupa 2020 stratejisinde eğitim ve öğretimin akıllı, sürdürülebilir ve kapsayıcı büyümeye potansiyel katkısına dikkat çekmektedir. Eğitim alanında kalitenin, uluslararasılaşmanın ve hareketliliğin artırılması konularında işbirliğinin geliştirilmesinin önem verilmektedir.

AB 2020 Stratejisi öncülüğünde ortak hedeflere ulaşmak ve ulusal politikaları yakınlaştırmak amacıyla Açık Koordinasyon Yöntemi uygulanmaktadır. Açık Koordinasyon Yöntemi ile eğitim ve öğretim alanında ortak hedefler ve ortak göstergeler belirlenmekte, ulusal eylem planları hazırlanmakta, AB düzeyinde oluşturulan politika belgelerine katkı sağlanmaktadır. Bu çalışmaların raporlanması, izlenmesi ve değerlendirmesi yapılmaktadır.

AB eğitim ve öğretim politikasıyla bireylerin her seviyede kaliteli eğitim ile öğretime erişimini ve günümüz bilgi toplumuna uyumunu sağlayarak Avrupa ekonomilerinin kalkınmasına katkıda bulunulmayı amaçlanmaktadır.

Söz konusu politika, ilgili Birlik programları, eylem planları ve çalışma programlarıyla güçlendirilmekte, teknik çalışma grupları ve görüş alışverişi platformlarıyla desteklenmektedir. Bu mekanizmalar aracılığıyla üye ve aday ülkeler eğitim ve öğretim politikalarının geliştirilmesi ve uyumlulaştırılması için birlikte çalışmaktadırlar.

Eğitim ve Öğretim 2020 Çalışma Programı

Eğitim ve öğretim alanında Avrupa işbirliğinin temellerini atan, ortak hedeflere dayandırılmış ilk somut çerçeve olan "**Eğitim ve Öğretim 2010**" çalışma programı Avrupa Birliği Konseyi tarafından Mart 2002'de Lizbon Stratejisi bağlamında geliştirilmişti. Söz konusu çalışma programının amacı üye ve aday ülkelerin eğitim ve öğretim sistemlerinin iyileştirilmesi için AB düzeyinde işbirliğinin desteklenmesidir.

"Eğitim ve Öğretim 2010" çalışma programından elde edilen çıktılar ve AB 2020 stratejisi temelleri üzerine kurulan eğitim ve öğretimde Avrupa işbirliğinin temel çerçevesi olan [Eğitim ve Öğretim 2020](#) hazırlanmıştır.

Eğitim ve Öğretim 2020, 28 Mayıs 2009 tarihinde AB Resmi Gazetesinde yayımlanan "**Eğitim ve Öğretimde İşbirliği İçin Stratejik Çerçeve**" başlıklı AB Konseyi Sonuç Bildirgesine dayanmaktadır ([Education and Training 2020](#)).

2020'ye kadar olan süreçte, bu stratejik işbirliğinin hedefleri **(a)** tüm vatandaşlarının kişisel, sosyal ve mesleki başarı ve memnuniyetlerini **(b)** demokratik değerleri, sosyal uyumu, aktif vatandaşlığı ve kültürlerarası diyalogu sağlamayı amaçlayan üye ülkelerin eğitim ve öğretim sistemlerinin daha da gelişmesine destek vermek olarak belirlenmiştir.

Bu işbirliği ilkeleri doğrultusunda, kalkınma sürecinde AB'nin karşılaştığı engelleri aşmak ve herkes için hayatboyu öğrenmeye erişimini gerçekleştirmek için Eğitim ve Öğretim 2020 çalışma programı üye devletlerin eğitim ve öğretim sistemlerini geliştirmelerini desteklemek amacını taşımaktadır.

“Eğitim ve Öğretimde İşbirliği İçin Stratejik Çerçeve” başlıklı AB Konseyi Sonuç Bildirgesine Eğitim ve Öğretim 2020'nin 4 ana hedefi

- Hayatboyu Öğrenme ve hareketliliğin gerçekleştirilmesi,
- Eğitim ve öğretimin kalite ve verimliliğinin artırılması,
- Eşitlik, sosyal dayanışma ve aktif vatandaşlığın sağlanması,
- Eğitim ve Öğretimin her aşamasında girişimcilik de dahil olmak üzere yaratıcılık ve yenilikçiliğin teşvik edilmesi

olarak kararlaştırılmıştır. Bu stratejik amaçlar doğrultusunda, 2020 yılına kadar üye ülkelerin bu alanlarda işbirliğini geliştirmesi önerilmektedir.

Söz konusu stratejik hedeflerde gösterilen başarının ölçülebilmesine yönelik olarak 2010-2020 dönemi için bu amaçlara göre Eğitim ve Öğretim 2020'ye ilişkin Konsey Sonuç Bildirgesinin ekinde göstergeler ve Avrupa temel ölçütleri bulunmaktadır. Bu temel gösterge ve ölçütler aşağıdaki şekilde sıralanmaktadır:

- Yetişkinlerin en az % 15'inin yaşamboyu öğrenime katılımının sağlanması,
- Okuma, matematik ve bilim alanlarında 15 yaş grubunda başarısızlık oranının % 15 altına düşürülmesi,
- Eğitim ve öğretimi erken bırakma oranının, %10'un altına indirilmesi,

- 30–34 yaş aralığında yükseköğretime erişim oranının en az % 40 oranına çıkartılması,
- 4 yaş ile zorunlu ilköğretim yaşı arasındaki çocukların % 95'nin okul öncesi eğitime katılımının sağlanması,
- Yükseköğretimde hareketliliğin artırılması ve bu kapsamda mesleki eğitim ve öğretmen hareketliliğini de içerecek bir ölçüt belirlenmesi (1),
- İstihdam edilebilirliğin artırılması (2),
- Yabancı dil öğrenme oranının artırılması, tüm AB vatandaşlarının ana dillerine ilaveten en az bir yabancı dil öğrenmesi.

AB düzeyinde belirlenen temel ölçüt ve göstergelerin, Avrupa seviyesindeki gelişmelerin karşılaştırmalı olarak ölçülmesine ve AB 2020 stratejisinin uygulanmasında kaydedilen gelişmelerin değerlendirilmesine katkı sağlamaktadır. Üye devletler belirlenen göstergeler kapsamında veriler paylaşmakta ve bu veriler düzenli olarak **Avrupa İstatistik Ofisi** ([Eurostat](#)) tarafından yayımlanmaktadır.

AB 2020 stratejisinde vurgulandığı üzere, büyüme ve istihdamı artırmaya yönelik olarak üye ülkelerde eğitim ve öğretim alanında reformlar teşvik edilmektedir. Bu alanda yeni dönem için stratejik çerçeve olan Eğitim ve Öğretim 2020 kapsamında belirlenen ölçüt ve göstergelere ulaşmada gelinen aşamayı değerlendiren Eğitim ve Öğretim 2020 Raporu (**Education and Training Monitor**) aynı zamanda zorlukları ve fırsatları da ortaya koyarak bir sonraki yıl için yol haritası niteliği taşımaktadır.

Avrupa'da eğitim ve öğretim sistemlerinde kaydedilen gelişmeleri değerlendiren raporların ilki Kasım 2012'de, ikincisiyse Kasım 2013 'de yayımlanmıştır. Raporlar, ölçüt ve göstergelerin değerlendirilmesinin yanı sıra, bu alanda yürütülen çalışmaları ve politika gelişmelerini de dikkate almaktadır. Erken okul terk oranları, yükseköğretimde hareketlilik gibi alanlarda harılanan teknik raporlardan da faydalanılmaktadır.

(1) AB 2020, Eğitim ve Öğretim 2020 ve Bologna süreci hedeflerini gerçekleştirmeye yönelik olarak, yükseköğretimde hareketliliği artırmak için AB Eğitim, Gençlik, Spor ve Kültür Konseyi 28-29 Kasım 2011 tarihli Sonuç Bildirgesinde yer aldığı üzere, 2020 yılına kadar yükseköğretimde %20 oranında hareketliliğin sağlanması hedefi belirlenmiştir.

(2) AB 2020'nin 5 hedefi arasında 20-34 yaş grubunda bulunan diplomalı bireylerin en az % 82'sinin mezun oldukları ilk üç yıl içerisinde istihdam edilebilmeleri.

Ayrıca, Konsey Sonuç Bildirgesinde, Bildirgeyi takip eden dönemde, eğitim politikasına kanıta dayalı yaklaşım yöntemi çerçevesinde ölçütlerin ve göstergelerin geliştirilmesine devam edilmesi önerilmiştir.

Eğitim ve Öğretim 2020 kapsamında belirlenen öncelikler ve hedefler çerçevesinde ülkeler arasında işbirliği alanları belirlenmektedir. Hayatboyu öğrenme, Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi, öğrenme hareketliliği, öğretmenlerin ve eğitimcilerin profesyonel gelişimleri gibi alanlarda işbirliği yapılmaktadır.

Yine Eğitim ve Öğretim 2020 kapsamında belirlenen öncelikli alanlarda teknik çalışma grupları kurulmakta, bu çalışma gruplarına Türkiye de katılım sağlanmaktadır. AB düzeyinde, mesleki eğitim, kesişen beceriler gibi önemli alanlarda teknik çalışmalar yürütülmektedir.